

**Ymchwilio i fwriadoldeb yn dilyn  
Gweithredu Deddf Tai (Cymru) 2014**

**1) Pwrpas y Papur hwn**

Diben y papur hwn yw tynnu sylw at y newidiadau yn y ddeddfwriaeth, sy'n ymwneud â 'digartrefedd bwriadol', pan ddaw Deddf Tai (Cymru) i rym yn Ebrill 2015. Mae hefyd yn tynnu sylw'r awdurdodau lleol yng Nghymru at y camau y bydd rhaid iddynt eu cymryd hyd nes y caiff ei weithredu.

**2) Y Ddeddf**

Mae Deddf Tai (Cymru) 2014 yn datgan;

*“A person is intentionally homeless if ....the person deliberately does or fails to do anything in consequence of which the person ceases to occupy accommodation which is available for the person’s occupation and which it would have been reasonable for the person to continue to occupy”*

Os y cymerir penderfyniad o ddigartrefedd bwriadol, caiff dyletswyddau tai yr awdurdod lleol eu lleihau'n sylweddol. Mae'n werth nodi bod penderfyniadau bwriadoldeb yn brin. Yn ystod 2014, roeddynt yn cynrychioli tua 5% o'r holl benderfyniadau a gymerwyd.

Nid yw'r diffiniad hwn yn wahanol i'r hyn rydym yn gweithio ag o nawr. Fodd bynnag, cyflwynwyd rhywfaint o newidiadau ar y modd y mae'n cael ei gymhwyso. O fis Ebrill 2015, bydd rhaid i Gyngorau benderfynu i pa gartrefi y byddant yn cymhwyso'r diffiniad hwn.

Yn yr hir dymor, mae Llywodraeth Cymru wedi addo i gael gwared ar y prawf bwriadoldeb i bob teulu. Rhagwelir y bydd hyn yn cael ei gyflwyno o fis Ebrill 2019. Mae hyn ar gyfer y tymor hir, ond mae camau y bydd angen i bob awdurdod eu cymryd dros y misoedd nesaf.

**3) Cymhwyso'r Prawf**

Er mwyn caniatáu i awdurdodau lleol wneud y penderfyniad ynghylch p'un ai i gymhwyso bwriadoldeb, mae Llywodraeth Cymru wedi rhannu cartrefi mewn i'r grwpiau angen blaenoriaethol. Maent yn disgwyl i gyngorau roi gwybod iddyn nhw a'r cyhoedd pa grwpiau y mae pob awdurdod lleol yn mynd i gymhwyso'r 'prawf bwriadoldeb' iddynt.

Y grwpiau hyn yw lle mae'r cartrefi;

- Yn cynnwys plant dibynnol neu fenyw feichiog
- Yn ddiamddiffyn oherwydd eu henaint
- Yn ddiamddiffyn oherwydd anableddau corfforol neu salwch meddwl / anabledd dysgu

- Yn ddiamddiffyn oherwydd eu bod yn ymadawr gofal/neu yn unigolyn ifanc mewn risg arbennig o gam-fanteisio rhywiol neu ariannol (18-20 mlwydd oed)
- Yn ddiamddiffyn oherwydd bod yn 16 neu 17 mlwydd oed
- Yn ddiamddiffyn oherwydd eu bod yn dianc rhag trais yn y cartref / trais neu fygythiad o drais.
- Yn ddiamddiffyn oherwydd eu bod yn gadael y lluoedd arfog
- Yn ddiamddiffyn am resymau eraill

Felly, mae angen i'r Cyngor benderfynu pa un o'r grwpiau hyn y maent yn bwriadu parhau i gymhwyso'r prawf. Bydd angen cynnwys deilydd portffolio/Aelodau yn y penderfyniad. Unwaith y bydd y penderfyniad wedi cael ei wneud, bydd angen i'r awdurdod roi gwybod i Lywodraeth Cymru a chyhoeddi eu penderfyniad ar eu gwefan leol a thrwy unrhyw ddull arall a ystyrir yn angenrheidiol.

#### **4) Rhestr wirio ar yr hyn y bydd angen i Awdurdodau Lleol ei wneud yn y cyfnod hyd nes y daw i rym**

Mae'r canlynol yn cynnig rhestr o dasgau y bydd angen i bob awdurdod lleol eu cwblhau yn y cyfnod hyd nes y daw'r Ddeddf i rym.

| <b>Tasg</b>   | <b>Amserlen</b>                      |
|---|--------------------------------------|
| Rhoi gwybod i Aelodau/ Aelodau'r Cabinet o newidiadau am y modd y gellir cymhwyso'r prawf bwriadoldeb   | Ionawr 15                            |
| Derbyn cytundeb gwleidyddol/deilydd portffolio am ba rai o'r grwpiau angen blaenoriaethol y bydd yr awdurdod yn parhau i gymhwyso'r prawf bwriadoldeb | Erbyn diwedd Chwefror 15             |
| Cytuno ble y bydd hyn yn cael ei gyhoeddi, ee, ar wefan, mewn cylchlythyrau, llenyddiaeth, swyddfeydd lleol, ac ati a gweithredu                      | Trwy Chwefror a Mawrth 2015          |
| Ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i roi gwybod iddynt am eich bwriadau   | Erbyn diwedd mis Mawrth (fan bellaf) |
| Gwneud staff a phartneriaid yn ymwybodol o'r polisi bwriedig  | Erbyn diwedd mis Mawrth (fan bellaf) |

## **5) Adlewyrchu**

Mewn trafodaethau gyda swyddogion, ymddengys y byddai'r rhan fwyaf yn ffafrio, (o leiaf yn y tymor byr), cadw'r 'prawf bwriadoldeb' ar gyfer yr holl grwpiau hynny y maent yn berthnasol iddynt ar hyn o bryd. Y rhesymeg am hyn yw bod llawer o newidiadau o'n blaenau a byddai'n well ganddynt i'r rhain gael eu sefydlu a meithrin dealltwriaeth am eu heffaith, cyn newid polisi ynghylch bwriadoldeb.

Wrth i oblygiadau'r Ddeddf gael eu deall yn well, mae'n ddigon posibl y byddant yn ailasesu'r angen i gymhwyso'r prawf ar gyfer rhai grwpiau.

Yn y pen draw, mae'n benderfyniad gwleidyddol a bydd angen i swyddogion drafod y newidiadau a goblygiadau posibl gyda gwleidyddion priodol er mwyn iddynt benderfynu ar y ffordd orau ymlaen.

## **6) Casgliadau**

Oherwydd newidiadau a gyflwynwyd drwy'r Ddeddf Tai (Cymru), bydd y modd y caiff prawf digartrefedd bwriadol ei gymhwyso yn newid o Ebrill 2015. Mae'r papur byr hwn wedi egluro'r newidiadau ac wedi trafod y camau y bydd angen i awdurdodau lleol eu cymryd wrth i'r adeg y caiff y ddeddf ddod i rym nesáu.